

Komentáře Odpobrného panelu (WOS)

Ford: 2.8 Environmental biotechnology

Komentář vypracoval: Josef Maroušek, doc.

Datum zpracování: 28. červenec 2022

Základní otázky – Obory FORD

I. část - Data zpracovaná dle Web of Science

1. **Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...).**

Jakkoli scientometrická data indikují, že tempo dlouhodobé stagnace oboru by mohlo začít zvolňovat (alespoň oproti rozvojovým zemím), není tomu tak. Disponibilní data jsou krom koncepčních omylů nově pomýlena i agresivní obchodní politikou diskutabilních nakladatelství. Tato nakladatelství byla zavčas identifikována a na jejich praktiky bylo opakovaně upozorňováno. Systémy hodnocení vědy však ani tentokrát zavčas nezareagovaly. Úroveň oboru v ČR je nízká.

2. **Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.**

Výpovědní hodnota bibliometrických analýz má klesající trend. Především je nutno (jako každoročně) zopakovat, že obor 2.8 (Environmental biotechnology) je silně multidisciplinární, a díky koncepčním chybám (začlenění žurnálů do FORDů atd.), či lingvistickým kuriozitám tak není významný podíl relevantních publikací zachycena k posouzení. Naopak – data jsou (jako každoročně) pomýlena záplavou publikací, které mají s oborem pramálo společného (vše bylo detailně a opakovaně diskutováno v minulých letech). Nadto, hodnocení konkrétní publikace na základě dřívějšího ohlasu jiných publikací (IF, Q1 atp.) působí více paradoxů, které otevírají prostor pro různé machinace (zejména, pokud je bibliometrie spojena s rozdělováním veřejných prostředků).

Správným způsobem k posouzení publikační kvality zůstává individuální posouzení jednotlivých publikací s odstupem několika let, což může lépe odhalit nadčasovost, dopad i případný citační ohlasu.

- 3. Má obor vysokou úroveň své produkce v D1 a Q1 ve srovnání s EU15 a se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukci v pásmu Q4 ve srovnání s EU15 resp. se světem? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?**

Jakkoli statistická data naznačují, že produkce v D1 a Q1 je v porovnání s EU15 i se světem dobrá, bez interního pohledu může být interpretace takových údajů pomýlená. Je vhodné zohlednit, že (A) D1 a Q1 jsou často dosaženy mezinárodní spolupráci (nezřídka nevídaně široké) a (B) stále častěji se jedná o žurnály patřící nakladatelstvím se sníženou reputací. Produkce v Q4 je vysoká, ale bylo by asi nepatříčně přímočaré to vnímat nadměru negativně. Nehledě na to, že i v Q4 lze dohledat kvalitní výstupy, jedná se nejčastěji o nouzovou variantu, jak důstojně dosáhnout publikace v co nejkratší době – obvykle se jedná o záležitosti studentů, začínajících výzkumníků/pracovišť, či řešitelů projektů, kteří se zavázali k brzkým výsledkům.

- 4. Má v daném oboru význam institut korespondujícího (reprint) autora? Jaké je v daném oboru relativní zastoupení těchto výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Korespondující autor je v oboru tradičně vnímán jako původce myšlenky a institut korespondujícího autora je klíčový. Význam korespondujícího autora je významný až do té míry, kdy zvýšený počet publikací, v kterých posuzovaný autor není uveden jako korespondující, budí negativní pozornost. Lokální autoři jsou korespondujícími autory obvykle v polovině případů, s tím, že se zhoršující se reputací žurnálu zájem zahraničních partnerů o spoluautorství klesá.

- 5. Jaké je v daném oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích? Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí na takových výsledcích (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Obecně řečeno, v oboru 2.8 (Environmental biotechnology) nejsou velké kolaborace (tak jak je známe například z částicové fyziky a podobně) typické. Běžné kvalitní publikace mají přibližně 4 autory, s tím, že výjimkou stále nejsou publikace s 1 autorem. Lokální degradace oboru je žel doprovázena jak rozšiřováním autorských kolektivů, tak ředěním přínosu domácích institucí. Přínos domácích institucí lze bez dalšího těžce zobecňovat, v některých případech je však diskutabilní. Opakovaně je upozorňováno na potřebu věnovat důraznou pozornost motivům k navázání mezinárodní spolupráce.

- 6. Jaký je v daném oboru rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Spoluúčast na i na špičkových výsledcích vzniklých v mezinárodní spolupráci budí pozornost, protože naprostá většina lokálních pracovišť nedisponuje vybavením, které by zahraniční partneři mohli postrádat. Po detailnějším posouzení se lze domýšlet, že se jedná často o výstupy začínajících akademiků, kteří během post-doc stáže na prestižním pracovišti v zahraničí uvedli v afiliaci i svou alma-mater. Žel, naprostá většina kvalitních post-doců po návratu na domácí pracoviště nenachází perspektivu (či alespoň odpovídající ohodnocení) a odchází do zahraničí. Benefity z dlouhodobých investic daňových poplatníků do vzdělávacího systému (ale i výzkumu a vývoje) jsou tak realizovány v zahraničí a konkurenceschopnost domácí ekonomiky je tak nastavením systému koncepčně podkopávána.

- 7. Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how“ (viz konkrétní výsledky v příloze)? Je tento podíl podle vašich zkušeností v souladu s praxí v zahraničí?**

Předem je třeba připomenout, že některá nakladatelství umožňují autorům publikovat v Q1 bez regulérního peer-review (oproti finančnímu plnění). Odhlédneme-li od této skutečnosti, tak v případech, kdy je jako korespondující autor uveden některý z etablovaných kolegů, není důvod pochybovat o „domácím know-how“. Jsou zahraniční země, kde je situace lepší i horší.

- 8. Existují WoS kategorie, které jsou v oboru nadprůměrně dobré? Můžete je stručně okomentovat?**

Neexistují.

- 9. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků v pásmech D1/Q1? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).**

Data k oboru 2.8 (Environmental biotechnology) jsou tradičně pomýlena významnými překryvy (zejména z lékařských věd), a to včetně článků v pásmech D1 a Q1.

- 10. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv „Část I“ v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Popřípadě, jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR)? Dosahují úrovně EU15 resp. světové úrovně, případně ji převyšují?**

Mezi nejvýznamnější VO patří Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci a Technická Univerzita v Liberci. Mimořádné uznání budí DEKONTA, a.s. a Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, které se na přední místa dostaly i přesto, že se jedná v prvním případě o soukromou společnost a v druhém případě o nejmladší veřejnou vysokou školu. Vzhledem k tomu, že posuzujeme nízké jednotky publikací, není relevantní posuzovat bibliometrické profily – ke statistice není dostatek dat.

- 11. Je v některých z těchto VO vysoké zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích, v mezinárodní spolupráci a výsledků s cizím reprint autorem? A naopak, existuje v oboru špičková instituce, která výrazněji, než ostatní VO tvoří vynikající výsledky vlastním přispěním?**

Jedná se žel o tak nízké jednotky publikací, a tak jsou výše položené otázky irelevantní.

II. část - Data zpracovaná s podporou RIV

- 1. Odpovídá podíl autorů a autorek majících alespoň jednu publikaci ve WoS zvyklostem v oboru?**

Otázka má více interpretací. Obecně lze konstatovat, že velké množství lokálních pracovníků aktivně nepublikuje.

- 2. Které VO jsou v oboru z hlediska personálních kapacit nejvýznamnější? Má některá z těchto institucí nadstandardně vysoký nebo naopak nízký podíl autorů a autorek, kteří publikují v prestižních žurnálech databáze WoS?**

Z pohledu personálních kapacit se jeví personálně nejvýznamnější Univerzita Karlova. V prestižních žurnálech publikuje jen hrstka jedinců a nelze z toho dělat žádné statistické závěry.

- 3. Existují mezi prezentovanými institucemi takové, které jsou výrazně produktivní z hlediska personálních kapacit ve vztahu k jejich podílu výsledků v horních pásmech?**

Bez dalšího nelze hodnotit.

- 4. A naopak: existují v oboru VO, jejichž personální kapacity jsou významné, přesto produkují malý počet výsledků ve WoS a/nebo mají nestandardně vysoký podíl na národní produkci ve spodních pásmech? (U takových institucí je třeba ještě zohlednit, zda je pro ně produkce ve WoS vůbec relevantní, v souladu s jejich misí).**

Bez dalšího nelze hodnotit.